

Západočeská univerzita v Plzni

Právnická fakulta

Bakalářská práce

Plzeň 2019

Tomáš Ryvola

Západočeská univerzita v Plzni

Právnická fakulta

Katedra veřejné správy

Bakalářská práce

Zvláštní orgány obcí a krajů

Předkládá: Tomáš Ryvola

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Petr Triner

Plzeň 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Zvláštní orgány obcí a krajů“ zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

V Plzni dne 28. 3. 2019

Podpis:.....

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval svému vedoucímu práce, JUDr. Petru Trinerovi, za jeho vstřícný přístup a za jeho rady a konzultace, které byly přínosné při psaní mé závěrečné práce.

Dále bych chtěl poděkovat členům mé rodiny a mé přítelkyni, kteří mě v průběhu mého celého studia vždy podporovali.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Tomáš RYVOLA
Osobní číslo: R16B0106P
Studijní program: B6804 Právní specializace
Studijní obor: Veřejná správa
Téma práce: Zvláštní orgány obce a kraje
Zadávající katedra: Katedra veřejné správy

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Pojmy
3. Působnost
4. Zvláštní orgány obcí a krajů
5. Další zvláštní orgány obcí
6. Závěr

Rozsah bakalářské práce: cca 40 stran
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam doporučené literatury:

viz zvláštní seznam

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Petr Triner
Katedra veřejné správy

Datum zadání bakalářské práce: 31. března 2018
Termín odevzdání bakalářské práce: 31. března 2019

V Plzni dne 13. března 2019

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

Obsah

Úvod.....	1
1. Veřejná správa.....	3
1.1 Druhy veřejné správy	4
1.2 Organizace státní správy a samosprávy	6
2. Pojem působnost	9
3. Přenesená působnost územních samosprávných celků	10
3.1 Přenesená působnost obcí	12
3.2 Přenesená působnost krajů	14
3.3 Orgány územních samosprávných celků.....	16
4. Zvláštní orgány územních samosprávných celků a jejich znaky	18
4.1 Zvláštní orgány územních samosprávných celků zřizované podle krizového zákona	21
4.1.1 Bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností	23
4.1.2 Krizový štáb obce s rozšířenou působností	24
4.1.3 Bezpečnostní rada kraje	24
4.1.4 Krizový štáb kraje	25
4.2 Zvláštní orgány územních samosprávných celků zřizované podle vodního zákona	26
4.2.1 Povodňové orgány obcí.....	28
4.2.2 Povodňové orgány obcí s rozšířenou působností	29
4.2.3 Povodňové orgány krajů	30
4.2.4 Povodňové orgány za krizových stavů.....	31
5. Další zvláštní orgány obcí.....	32
5.1 Přestupková komise	32
5.2 Komise pro sociálně-právní ochranu dětí.....	36
Závěr	39
Resume.....	41
Použité prameny.....	42

Úvod

Důvod, proč jsem si zvolil téma „*Zvláštní orgány obcí a krajů*“, byl především můj zájem o samosprávné celky. Po absolvování třech týdnů na obecním úřadě, v rámci odborné praxe, kde jsem měl tu možnost seznámit se s chodem veřejné správy (konkrétně obecního úřadu), jsem došel k názoru, že práce ve státní správě by se mohla stát mým budoucím zaměstnáním, ovšem až po úspěšném dokončení studia.

Samospráva, respektive územní samospráva, je jedním z podstatných prvků demokratického státu, zároveň je i součástí běžného života obyčejných lidí, kteří se dostávají do styku s úřady a jejich úředníky. Ti lidé, jež nejsou v této oblasti vzděláni, nemají zpravidla valnou představu o tom, jak vlastně územní samospráva funguje, jaké známe orgány a že je možné na základě působnosti orgány dělit. Sám jsem se o tomto přesvědčil, když se moji známí ptali na téma mé bakalářské práce, nikdo z nich si nedokázal představit, co pojem „zvláštní orgány obcí a krajů“ vlastně znamená.

Závěrečnou práci jsem rozdělil na čtyři části. První část je věnována základnímu pojmu „veřejná správa“, kde se snažím čtenáři vysvětlit, co si může pod veřejnou správou představit a jak ji popřípadě může rozdělit. Dále se zabírám organizací státní správy, která obsahuje výklad důležitých pojmů, jimiž jsou samospráva a územní samospráva. Existenci územní samosprávy zmiňuje již samotný Ústavní zákon, který územní samosprávu rozděluje podle čl. 99¹ na obce (územní samosprávné celky) a na kraje (vyšší územní samosprávné celky). Bez tohoto pojetí, by si čtenář pravděpodobně neuměl vylíčit, kam zvláštní orgány obcí a krajů zařadit.

Druhá část pojednává nejdříve o samotné působnosti, kterou rozebírám teoreticky včetně jejího rozdělení na působnost územní, místní a věcnou. Územní působnost následně popisují více do detailu, protože přenesená působnost územních samosprávných celků, kterou stanovuje Ústava ve svém čl. 105, je jedna z důležitých faktorů, kvůli které se zvláštní orgány konstituuji. Přenesenou působnost poté odděluji na přenesenou působnost obcí a přenesenou působnost krajů.

---

¹Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Ve třetí a čtvrté části se již zabývám hlavně zvláštními orgány obcí a krajů. Na začátku této části, kvůli zařazení, jmenuji ostatní orgány základních a vyšších územních samosprávných celků, následně ale navazuji na samotné zvláštní orgány obcí i krajů (včetně jejich znaků).

Čtenáře dále seznamuji s konkrétními zvláštními orgány územních samosprávných celků, jimiž jsou zvláštní orgány zřizované podle krizového a vodního zákona.

V neposlední řadě má práce zahrnuje i další zvláštní orgány, které se od výše zmíněných odlišují tím, že se zřizují jen na úrovni základních územních samosprávných celků. Řeč je o přestupkové komisi a komisi pro sociálně-právní ochranu dětí.

Cílem mé závěrečné práce je alespoň rámcově interpretovat čtenáři, co to jsou zvláštní orgány obcí a krajů, jak fungují a kam se zařazují. Ať se již v budoucnu, dojde-li na zmínku o zvláštních orgánech, nebude opakovat situace, při níž nikdo neměl o těchto orgánech žádné tušení.

1. Veřejná správa

Pro začátek práce je potřeba definovat, co to vlastně veřejná správa je a z čeho se skládá.

Ve správním řádu se nachází §4 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., který veřejnou správu definuje takto: „*Veřejná správa je službou veřejnosti. Každý, kdo plní úkoly vyplývající z působnosti správního orgánu, má povinnost se k dotčeným osobám chovat zdvořile a podle možností jim vycházet vstříc.*“²

V širším významu je možné veřejnou správu chápat jako vládnutí nebo správu veřejných věcí za aktivní účasti občanů a v jejich prospěch. Veřejná správa disponuje důležitým prvkem a tím je veřejná moc. Díky veřejné moci může autoritativně rozhodovat o právech a povinnostech ostatních subjektů. Při výkonu veřejné správy je podstatná její tzv. zásada zákonnosti, čímž je na mysli nezbytnost nalézt zákonný základ neboli právní úpravu té určité činnosti v zákoně, případně v jiném předpise, který byl vydán na základě zákona.

Co se týče členění správy, základní kritérium při členění správy v obecném pojetí je to, zda se jedná o správu veřejných záležitostí, nebo soukromých záležitostí.³ Rozdíl mezi soukromou a veřejnou správou spočívá v míře právní vázanosti a v cíli, který soukromá nebo veřejná správa sleduje. Soukromá správa vychází z předpokladu, že její nositel má volnou ruku ve svém jednání, jelikož právní řád vymezuje jen rámec jednání. Naopak veřejná správa je právním řádem nejen negativně (vymezena rámcem jednání), ale i pozitivně stanovením působnosti a pravomoci každému jejímu vykonavateli zvlášť, anebo i druhově stejné skupině vykonavatelů (např. všem krajským úřadům). Další rozdíly spočívají v tom, že soukromá organizace si určuje své cíle a úkoly i metody, jak cílů bude dosahovat, sama, na druhou stranu veřejná organizace je povinna vykonávat úkoly, které jsou stanovené v zákonech a jiných právních předpisech nebo na základě usnesení zastupitelských sborů, či nadřízených orgánů. I kvůli tomu má veřejná správa menší prostor pro změnu základních úkolů.⁴

---

² Zákon č. 500/2004 Sb., Zákon správní řád.

³ HENDRYCH, D. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 12

⁴ HENDRYCH, D. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 13

Veřejnou správu se dělí rovněž ve smyslu materiálním a formálním. V *materiálním pojetí* je veřejná správa činností státních nebo jiných orgánů veřejné moci či subjektů, kterým byl výkon veřejné správy tzv. propůjčen za účelem plnění daných úkolů, které se označují jako úkoly veřejné. Dále lze vymezit materiální pojetí pozitivně nebo negativně. Vymezení pozitivní je spojováno zpravidla s veřejnými úkoly, které má veřejná správa zabezpečovat. Negativní vymezení veřejné správy definuje veřejnou správu jako souhrn činností, které nelze kvalifikovat ani jako zákonodárné ani jako soudní.

Je-li řeč o *formálním pojetí* správy, ta neklade důraz na činnosti, ale na organizace, kterým je svěřená působnost řešit určité veřejné úkoly, pokud nejsou svěřeny zastupitelským sborům nebo soudům. Správa je ve formálním pojetí v zásadě soustavou jednotlivých správních úřadů nebo orgánů jako vykonavatelů veřejné správy ve smyslu materiálním, tj. jako určité činnosti.⁵

1.1 Druhy veřejné správy

Již zmíněné vymezení veřejné správy ve smyslu materiálním a formálním je spojeno s dělbou moci, která je v moderním státě charakterizována oddělením moci výkonné od moci zákonodárné a moci soudní. Další dělení moci se ve státě spočívá v jejím rozdělení podle úrovní daných územním členěním unitárního státu (což jsou země, kraje, okresy, obce) nebo jeho federativním uspořádáním. Organizace veřejné správy je na obou zmíněných dělbách moci závislá, ovlivňují totiž rozhodnutí o tom, co bude z veřejné správy ponecháno přímo státu a vykonáváno prostřednictvím jeho orgánů a úřadů a na jakém stupni a co bude svěřeno jiným subjektům. Veřejná správu lze členit různými způsoby, ale zpravidla ji členíme z hlediska:

- jejího organizačního uspořádání,
- právní formy výkonu,
- vykonávaných úkolů⁶

---

⁵ HENDRYCH, D. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 14,15

⁶ HENDRYCH, D. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 21

Organizační uspořádání se zpravidla řídí principy organizační výstavby, řeč je o centralizaci, decentralizaci, koncentraci, dekoncentraci a územním či věcném uspořádání. Pro organizační uspořádání veřejné správy je důležitá:

- územní a věcná působnost, což znamená, co a na jaké úrovni bude z veřejné správy vykonáváno, a také
- příslušnost v konkrétní záležitosti rozhodovat.⁷

Právní forma určuje to, kdy se ve veřejné správě používají formy veřejného práva jako výrazu v zásadě nerovného postavení účastníků právních vztahů a kdy formy soukromého práva jako výrazu rovného postavení účastníků právních vztahů. Veřejná správa se dále rozděluje do dvou skupin: na veřejnou správu vrchnostenskou (výsostnost) a na veřejnou správu fiskální. *Vrchnostenská správa* je vykonávána ve formách veřejného práva, což je právo správní, finanční, sociálního zabezpečení a právo životního prostředí.

Naproti tomu *fiskální správa* se zabývá věcmi finančními a státního majetku. Má vrchnostenský charakter a řídí se právem veřejným. Správa fiskální se uplatňuje hlavně ve formách soukromého práva a stát vstupuje do právních vztahů s jinými právními subjekty z pozice rovného partnera. A podle *úkolů* rozlišujeme věcné oblasti (nebo také: obory, resorty) veřejné správy, což je například školství, průmysl, doprava, finance, které tvoří základ pro dělbu práce uvnitř veřejné správy a pro transformaci úkolů do jednotlivých správních úřadů a orgánů jako vykonavatelů veřejné správy.

Důležité rozdělení veřejné správy je i rozdělení na vykonavatele a nositele moci. *Vykonavatel* veřejné správy může být orgán (jiný oprávněný zástupce), který jedná jménem nositele veřejné správy jako právního subjektu. Orgánem mohou být jen jednotlivé fyzické osoby nebo kolektiv, což je například vláda, či rada kraje. Dále se označuje za vykonavatele veřejné správy úřad. O správních úřadech se zmiňuje čl. 79 ústavního zákona č. 1/1993 Sb. Správním úřadem je například ministerstvo, finanční úřad. Na druhé straně, *nositelem* veřejné správy je ve stanoveném rozsahu odpovědný právní subjekt za svoji organizovanou činnost. Nositelé veřejné správy v České republice jsou stát, veřejnoprávní korporace (územní, osobní nebo věcné), veřejné ústavy a podniky a fyzické a právnické osoby soukromého práva.⁸

---

⁷ HENDRYCH, D. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 21

⁸ HENDRYCH, D. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 22

1.2 Organizace státní správy a samosprávy

Jak již bylo výše zmíněno, mezi vykonavatele státní správy patří: ministerstva, jiné správní úřady, veřejné sbory jako přímí vykonavatelé a dále orgány územní samosprávy a jiné subjekty veřejného nebo soukromého práva, jestli je na ně rozhodnutím na základě zákona výkon státní správy delegován (jedná se o nepřímé vykonavatele). Dále existují úřady se zvláštním postavením, které vykonávají státní správu a nejsou řízeny v této činnosti vládou ani jí nejsou ze své činnosti odpovědní. Jsou označovány jako správní úřady mimo soustavu státní správy. Vykonavatele státní správy se dělí na přímé a nepřímé.

Přímým vykonavatelem státní správy je například ministerstvo, které je ústředním správním úřadem s dílčí věcnou působností. Ministr je v čele ministerstva, který rovněž i ministerstvo řídí, vykonává působnosti přikázané zákonem ministerstvu, odpovídá za jeho činnost a vykonává jako orgán státu v rozsahu působnosti ministerstva jeho pravomoci. Všechna ministerstva mají svoji působnost stanovenou v zákoně č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky. Mezi přímé vykonavatele státní správy patří i jiné správní úřady s celostátní působností, které se dále dělí na přímo řízené vládou a řízené některým z ministerstev. V čele správních úřadů s celostátní působností přímo řízené vládou není ministr, nýbrž vedoucí, který není členem vlády. Oproti ministerstvu mají užší obor jejich působnosti. Patří sem například: Český statistický úřad, Český báňský úřad, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Správní úřady s celostátní působností podřízené ministerstvům plní důležité správní a kontrolní funkce v oblasti sociální péče, ochrany životního prostředí a daní a poplatků. Postrádají pravomoc vydávat právní předpisy.⁹

Nepřímí vykonavatelé státní správy jsou orgány jiných právních subjektů než stát. Na základě zákona, nebo rozhodnutím, které bylo učiněno na základě zákona, je na ně delegován výkon státní správy. Delegation správy spočívá v přenesení nebo „propůjčení“ výkonu státní správy se všemi atributy, které s rozsahem této delegace souvisejí.¹⁰

---

⁹ HENDRYCH, D. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 138

¹⁰ HENDRYCH, D. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 141

Jednou z nejzásadnějších forem delegace výkonu státní správy je přenesená působnost. Orgány obcí a krajů vykonávají tuto působnost jako správu svých územních samosprávných celků.¹¹

Článek č. 105 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb. vymezuje, že: „*Výkon státní správy lze svěřit orgánům samosprávy jen tehdy, stanoví-li to zákon.*“¹²

V případě, kdy je výkon státní správy přenesen zákonem na obec nebo kraj, stává se území obce nebo kraje správním obvodem. Více se o přenesené působnosti zabývám v dalších kapitolách této práce.

Samospráva je hned po státní správě druhou nejdůležitější částí veřejné moci. Pojem samospráva je možno definovat různými způsoby. Podle Pražáka, který je teoretik správního práva, definice samosprávy zní: „*Samospráva jest podílem na výkonné moci, který poskytnut jest jednotlivým skupinám společnosti lidské dopuštěním státní moci, a to za tím účelem, aby mohly přivést k platnosti zájmy, které jimi nejsou zastoupeny.*“¹³ Průcha píše o samosprávě jako „*veřejné správě uskutečňovanou jinými veřejnoprávními subjekty než státem.*“¹⁴

Samospráva je vykonávaná vlastním jménem, vlastními prostředky a na vlastní odpovědnost. Vykonávána je prostřednictvím orgánů jiných právních subjektů než stát, tzv. veřejnoprávními korporacemi (musí být ale státem aprobované).

Je důležitým prvkem v moderním demokratickém státu z důvodu omezování centralizace státní moci, jelikož výkon určitých veřejných záležitostí je na základě zákona přenesen na veřejnoprávní korporace, čímž se jedná o určitý projev decentralizace státní moci. Samospráva se dále dělí na územní, zájmovou a ostatní.

Pojem *územní samospráva* podle Hendrycha je: „*Územní samospráva má nezastupitelný význam pro demokratické uspořádání společnosti a pro výkon regionální a místní veřejné správy.*“¹⁵

Právní základ územní samosprávy se nachází v Ústavě, konkrétněji v hlavě sedmé, kde Ústava stanovuje, že základními územními samosprávnými celky jsou obce a vyššími územními samosprávnými celky kraje.¹⁶

---

¹² Ústavní zákon č. 1/1993, Ústava České republiky

¹³ PRAŽÁK, J. *O pojmu a povaze samosprávy*. Výtisk přednášky ze 7. ledna 1897.

¹⁴ PRŮCHA, P. *Správní právo. Obecná část*. Brno: Masarykova Univerzita, 2003.

¹⁵ HENDRYCH, D. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 143

¹⁶ Čl. 99 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavní zákon

Článek 100 Ústavy stanovuje právo na samosprávu jednotlivých územních samosprávných celků. Další zákony, které se zmiňují o územní samosprávě jsou:

- zákon č. 128/2000Sb., o obcích (obecné zřízení)
- zákon č. 129/2000Sb., o krajích (krajských zřízení)
- zákon č. 131/2000Sb., o hlavním městě Praze
- zákon č. 132/2000Sb., o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, obcích, okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze

Územní samospráva se vždy váže s určitým územím, kde může působit i více územních samospráv, které jsou různých stupňů.¹⁷ V České republice je nejmenší územní jednotkou samosprávy obec. Vedle obce rovněž existuje samospráva vyšších samosprávných celků, což je kraj a ve větších městech může existovat samospráva na úrovni městských částí.

Zájmová samospráva je sdružení osob na základě společných zájmů či profese, mimo územních samosprávných celků se jedná rovněž o vykonavatele veřejné správy. Rozlišuje se profesní samospráva s nucenou příslušností osob určité profese, což je např. Česká advokátní komora, a profesní samospráva bez nucené příslušnosti osob, např. hospodářské komory.

Ostatní samospráva je zpravidla samospráva školní a samospráva vysokých škol (společně označovány jako akademická samospráva). Subjekt zmíněné samosprávy není veřejnoprávní korporací, jedná se o právní subjekt, který není ve svém výkonu úplně samostatný. Pouze některé jeho orgány vykonávají samosprávu v konkrétních záležitostech, řeč je o veřejných vysokých školách a s určitými omezeními, i vysoké školy státní a soukromé.

---

¹⁷ KOUDELKA, Z. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007, s. 20

2. Pojem působnost

Dle Kopeckého výkladu je působnost: „*Nejobecněji lze působnost charakterizovat jakožto souhrn práv a povinností, které jsou územnímu samosprávnému celku stanoveny k plnění jeho úkolů.*“¹⁸

Působnost se člení na působnost územní, místní¹⁹ a věcnou (neboli obsahová, kde se jedná o okruh společenských vztahů, ve kterých je působnost vykonávána).

Co se týče *územní působnosti*, ta se určuje pomocí územních hranic územních samosprávných celků. Obce a kraje a jejich orgány jsou oprávněny realizovat své povinnosti ve veřejné správě, mohou i na základě zákona rozšířit územní působnost mimo rámec vlastního územního samosprávného celku. Podle platné zákonné úpravy v České republice je možné, aby obec (či její orgány) vykonávala za stanovených podmínek některé agendy státní správy i na území jiných obcí. V tomto případě se jedná hlavně o obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností. Tyto obce vykonávají vymezené úkoly státní správy pro správní obvod zahrnující území více obcí. Pro vznik rozšířené územní působnosti při výkonu přenesené působnosti orgány jedné obce i pro území obce jiné postačí i veřejnoprávní smlouva, která je uzavřena s dotčenou obcí podle § 63 či § 66a v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (obecních zřízeních). Vymezení územní působnosti má hlavní význam při výkonu činností obce či kraje, které se realizují za pomoci veřejného práva. Na druhou stranu, vykonávají-li územní samosprávné celky činnosti v oboru soukromého práva²⁰, tyto právnické osoby nejsou z povahy věci hranicemi svého území omezeny.²¹

Věcná působnost určuje okruh práv a povinností, které jsou přiznány právním řádem k plnění úkolů obce či kraje, při tomto plnění správních aktivit (činností či úkolů) dochází k naplňování věcné působnosti. Územní samosprávné celky se mohou zabývat záležitostmi různého charakteru. Kupříkladu obce zabezpečují místní záležitosti veřejného pořádku, dále mohou stanovit formou obecně závazné vyhlášky místní poplatky, mohou zřizovat školy a

---

¹⁸ KOPECKÝ, M. Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, s. 165

¹⁹ Jedná se o výkon působnosti samosprávného celku v rámci určitého území.

²⁰ Například v případě podnikatelských aktivit

²¹ KOPECKÝ, M. Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, s. 165

školská zařízení, vytvářejí s jinými obcemi dobrovolné svazky obcí, hospodaří s vlastním majetkem atd.

Samosprávné celky vystupují vůči právnickým a fyzickým osobám jako nositelé veřejné správy s veřejným oprávněním (pravomocemi) např. při vydávání obecně závazných vyhlášek a nařízení, či při rozhodování ve správním řízení. Některé veřejné úkoly mohou zajišťovat způsoby pečovatelské správy, za tímto účelem je možné zakládat právnické osoby, které zajišťují poskytování sociální péče.²²

V rámci této práce se budu v dalších kapitolách zajímat územní působností, protože zvláštní orgány obcí a krajů se zřizují hlavně v této oblasti přenesené působnosti.

3. Přenesená působnost územních samosprávných celků

Záležitosti, které se řadí do přenesené působnosti jsou pro obce a kraje v povaze povinnosti. Samosprávným celkům v právním státě lze ukládat povinnosti jen na základě zákona, konkrétně to stanovuje již zmíněný čl. 105 zákona č. 1/1993 Sb. Povinnost vykonávat agendy státní správy (rozsah přenesené působnosti) může buď být dána přímo v zákoně, na základě zákona opatřením státního orgánu, nebo na základě dohody samosprávného celku s jiným samosprávným celkem o přenosu výkonu přenesené působnosti z orgánů jednoho samosprávného celku na orgány jiného samosprávného celku, umožňuje-li zákon takový postup. I když je územně samosprávným orgánům výkon státní správy svěřen, nestávají se tyto orgány orgány, ale stále zůstávají orgány svého územního celku. Jelikož výkon státní správy je orgánům samosprávných celků svěřen, mohou tím sami určovat, který z orgánů samosprávného celku má takovou agendu vykonávat.²³

---

²² KOPECKÝ, M. Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, s. 166

²³ KOPECKÝ, M. Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, s. 191

Dle aktuální platné a účinné právní úpravy je agenda přenesené působnosti realizována níže uvedenými útvary:

- a) obecními úřady
- b) pověřenými obecními úřady
- c) obecními úřady s rozšířenou působností
- d) krajskými úřady
- e) komisemi rad obcí
- f) zvláštními orgány obcí a krajů²⁴

Stát přitom disponuje prostředky donucení, které zajišťují řádné plnění přenesené působnosti. Mluví-li se o samosprávných celcích, respektive o jejich orgánech, ty bývají při svém výkonu vázány nejenom právními předpisy, ale rovněž interními akty (individuálními či obecné povahy) vyšších orgánů.²⁵

Na rozdíl od samostatné působnosti nepřiznává zákonodárství právní nárok na výkon přenesené působnosti. Pokud nastanou určité podmínky, může být výkon přenesené působnosti územním samosprávným celkům odejmut. Všem obcím i vyšším územním samosprávným celkům přitom přísluší téměř jednotný rozsah oprávnění v rámci jejich samostatné působnosti. Stejně pravidlo platí zpravidla i pro rozsah přenesené působnosti svěřený orgánům vyšších územních samosprávných celků. V právních úpravách se ale mohou nacházet značné rozdíly mezi jednotlivými základními územními samosprávnými celky, konkrétněji mezi obcemi, v rozsahu úkolů státní správy vykonávaných jejich orgány.²⁶

Při plnění povinností samosprávných celků pro jiného, v tomto případě pro stát, státu vzniká též povinnost finančně se podílet na výkonu státní správy samosprávnými celky. Hradí též i veškeré materiální náklady spojené s touto funkcí. Obce a kraje obdrží na výkon státní správy příspěvek na výkon státní správy, naproti tomu městské obvody a městské části územně členěných statutárních měst a městské části hlavního města Prahy obdrží příspěvek na výkon přenesené působnosti z rozpočtu příslušného města. Určování výše příspěvku ze státního

---

²⁴ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo – Obecná část*. 8. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 116

²⁵ KOPECKÝ, M. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, s. 190

²⁶ KOPECKÝ, M. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, s. 190

rozpočtu je podle pravidel obsažených v každoročním zákoně o státním rozpočtu, ale v současnosti neexistuje obecnější zákonná úprava.²⁷

S ohledem na fakt, že základní územní samosprávné celky a vyšší územní samosprávné celky nevykonávají svoji přenesenou působnost zcela totožně, oddělil jsem je a rozebírám každý územní samosprávný celek zvlášť.

3.1 Přenesená působnost obcí

Obce, které vykonávají státní správu, vykonávají přenesenou působnost, která je určena jak ústavními zákony, tak i hlavně hlavou III. v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (obecních zřízeních). Na obce je ale přenesena rozdílná míra státní správy, než je třeba na vyšší územní samosprávné celky. I když zde mluvíme hlavně o svěření orgánům, které přenesenou působnost fakticky realizují, jedná se o působnost obce, protože obec je subjekt práva a její orgány nemohou existovat bez existence samotné obce. Výkon přenesené působnosti je nejen právem, ale i především povinností obce. Tento výkon musí být řádně zabezpečen, protože osoby mají právo na veřejnou správu, která funguje, a to zvláště pokud jsou v nich realizována jejich práva (například výplata sociálních dávek).²⁸

Obec se při výkonu přenesené působnosti řídí právním řádem obce, ale i usneseními vlády a směrnicemi ústředních správních úřadů, což jsou například ministerstva a jiné ústřední orgány státní správy. Výjimky nastávají při vydávání nařízení obce a při rozhodování o právech, právech chráněných zájmech a povinnostech osob²⁹, kdy se řídí jen právním řádem. Dále při výkonu přenesené působnosti, kdy obec koná individuální právní akty (neboli správní rozhodnutí), je obec vázána v konkrétním případě i právním názorem odvolacího orgánu, správního soudu nebo Ústavního soudu. Podmínkou závaznosti směrnic ústředních správních úřadů je publikace ve Věstníku vlády pro orgány krajů orgány obcí, který je vydáván podle potřeby Ministerstvem vnitra.³⁰

---

²⁷ KOPECKÝ, M. Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, s. 189

²⁸ KOUDELKA, Z. *Obecní samospráva: zákon o obcích v komentovaném znění*. Brno: Ve spolupráci s nakl., 2006, s. 45

²⁹ Jedná se o vnější formy činnosti obce

³⁰ KOUDELKA, Z. *Obecní samospráva: zákon o obcích v komentovaném znění*. Brno: Ve spolupráci s nakl., 2006, s. 45

Skupiny obcí dle přenesené působnosti, podle míry přenesení státní správy se rozlišují na:

- 1.) všechny obce, označují se obce jako 1. stupně přenesení působností. Jedná se o obce, na které je přenesen základní výkon státní správy, pokud nebyl přenesen na jinou obec veřejnoprávní smlouvou nebo rozhodnutím krajského úřadu pro neschopnost jeho řádného zabezpečení.
- 2.) obce s matričním úřadem,
- 3.) obce se stavebním úřadem,
- 4.) obce s pověřeným obecním úřadem, obec s pověřeným úřadem je i obcí s matričním a stavebním úřadem. Tyto obce nesou též označení, jako obce 2. stupně přenesené působnosti,
- 5.) obce s rozšířenou působností, obce s rozšířenou působností jsou i obce s pověřeným obecním úřadem. Jsou to vždy statutární města a určené městské části v Praze. Tento druh obcí nese též označení, jako obce 3. stupně přenesené působnosti.
- 6.) statutární města.³¹

Výkon přenesené působnosti se přesouvá na obec na základě zákona, např. veřejnoprávní smlouvou³², dále to může být delegací působnosti z obce s rozšířenou působností na obec s pověřeným obecním úřadem, anebo rozhodnutím krajského úřadu z obce s pověřeným úřadem na jinou obec s pověřeným obecním úřadem či Ministerstva vnitra z obce s rozšířenou působností na jinou obec s rozšířenou působností.³³

Příspěvek na přenesenou působnost je zaručen podle § 62, který stanovuje: „*Obce obdrží ze státního rozpočtu příspěvek na plnění úkolů v přenesené působnosti.*“³⁴ Příspěvek může být stanoven formou roční dotace podle míry rozsahu vykonávané přenesené působnosti, ale může mít též formu účelové dotace, což je úhrada nákladů při provádění voleb do Parlamentu, krajů a řádných voleb komunálních. Ale stále je řeč jen o příspěvku, nikoliv o plné úhradě finančních nákladů. Obce i tuto část své působnosti musí hradit z rozpočtu obcí a souhrnu všech svých příjmů.

---

³¹ KOUDELKA, Z. *Obecní samospráva: zákon o obcích v komentovaném znění*. Brno: Ve spolupráci s nakl., 2006, s. 46

³² Jedná se o smlouvu mezi obcemi stejné skupiny přenesené působnosti.

³³ KOUDELKA, Z. *Obecní samospráva: zákon o obcích v komentovaném znění*. Brno: Ve spolupráci s nakl., 2006, s. 47

³⁴ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

Dozor nad výkonem přenesené působnosti obce vykonává krajský úřad v přenesené působnosti. Dozor je prováděn následně a předmětem dozoru je zkoumání, jestli opatření orgánů obce jsou v souladu se zákony a jinými právními předpisy a v jejich mezích rovněž soulad s usneseními vlády nebo směrnicemi ústředního právního úřadu.³⁵ Při rozhodování orgánu dozoru o účinnosti nařízení a zrušení jiných opatření obce v přenesené působnosti se nevyužívá správní řád, tím pádem není možná podat opravné prostředky.

3.2 Přenesená působnost krajů

Kraje, které vykonávají státní správu, vykonávají přenesenou působnost, která je určena ústavním zákonem³⁶ a § 29 a § 30 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajských zřízeních). V zákoně o krajích je stanoveno, že orgány kraje se při výkonu přenesené působnosti řídí celým právním řádem, usneseními vlády a rovněž směrnicemi ústředních správních úřadů. Řízení kraje dle právního řádu postačí v případech, kdy vydává nařízení kraje a rozhoduje o právech, právech chráněných zájmech a povinnostech osob. Krajům není možné usneseními vlády a směrnicemi ústředních správních orgánů ukládat povinnosti nad rámec zákona. Podmínkou platnosti směrnic ústředních správních úřadů je dle zákona publikace ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí.³⁷

Když kraj koná výkon přenesené působnosti formou individuálních správních aktů, jsou orgány kraje vázány právním názorem orgánu, který rozhoduje o opravném prostředku, správního soudu nebo i Ústavního soudu. Povinnost kraje je zabezpečit výkon přenesené působnosti, protože osoby, jenž podléhají samosprávě, mají právo na řádně fungující veřejnou správu.

Kraj dostává za plnění úkolů, které vyplývají z jeho přenesené působnosti, příspěvek ze státního rozpočtu, který je zaručen v § 29 zákoně o krajích: „*Kraj obdrží ze státního rozpočtu příspěvek na výkon přenesené působnosti.*“³⁸ Ministerstvo financí po projednání s Ministerstvem vnitra stanoví pro každý kalendářní rok jeho výši.

---

³⁵ KOUDELKA, Z. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007, s. 277

³⁶ Čl. 105 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavní zákon

³⁷ KOUDELKA, Z., *Průvodce územní samosprávou po 1.1.2003*, Praha: Linde, 2003, s.91

³⁸ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)

Příspěvek, který vyšší územní samosprávné celky získávají, může být vyplácen formou roční dotace podle rozsahu výkonu přenesené působnosti, eventuálně formou účelové dotace. Obdobně jako v případě obcí, i zde se jedná v zásadě o příspěvek, nikoliv o plnou úhradu finančních nákladů, tím pádem kraj musí i výkon přenesené působnosti hradit z rozpočtu kraje.

Dozor nad výkonem přenesené působnosti krajů je vykonáván věcně příslušnými ústředními správními úřady. Není-li možné určit věcnou příslušnost, stává se příslušným orgánem Ministerstvo vnitra. V případě nařízení kraje se zkoumá jejich soulad s právními předpisy. U usnesení, rozhodnutí či jiných opatření kraje se navíc posuzuje, zdali jsou v souladu s usneseními vlády nebo směrnicemi ústředních správních úřadů. Dozor se provádí následně a při rozhodování orgánu dozoru o účinnosti nařízení či jiných opatření kraje, který je v přenesené působnosti, není možné použít správní řád, a tudíž nelze tak ani podat rozklad.³⁹

Závěrem k těmto dvěma předchozím podkapitolám lze shrnout, že hlavní rozdíly v přenesené působnosti územních samosprávných celků jsou:

- Obec je podle rozsahu vykonávané státní správy kategorizována do tří typů, kdežto kraj vykonává rozsah státní správy v každém kraji totožně.
- Dozor nad výkonem obce má na starost krajský úřad v přenesené působnosti, v případě kraje má dozor nad jeho činností příslušný ústřední správní úřad nebo Ministerstvo vnitra.

---

³⁹ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)

3.3 Orgány územních samosprávných celků

Mluví-li se o orgánu, respektive orgánech územních samosprávných celků, lze o nich nalézt zmínku již v ústavním zákoně, konkrétně čl. 101 Ústavy. Samotná definice orgánu obce či orgánu kraje není ani v obecním, ani v krajském zřízení nikde zmíněna.

Územní samosprávné celky se jinak označují jako veřejnoprávní korporace, které jsou v podstatě právními osobami. Občanský zákoník, ve své hlavě II. pojednává o orgánech právnícké osoby. Konkrétně je zde řeč o § 20 odst. 2 občanského zákoníku, který stanovuje, že: *„Právnícké osoby veřejného práva podléhají zákonům, podle nichž byly zřízeny; ustanovení tohoto zákona se použijí jen tehdy, slučuje-li se to s právní povahou těchto osob.“*⁴⁰ Jinak řečeno, právnícké osoby se tedy při aplikaci jakéhokoliv ustanovení občanského zákoníku musí řídit veřejným právem (jak obce, tak i kraje), avšak je povinnost nejprve zkoumat, jestli se příslušná norma slučuje s povahou těchto veřejnoprávních korporací.

Každá veřejná korporace jedná navenek jen za pomoci svých orgánů (správních orgánů), tyto orgány mohou navenek jednat ústně či písemně (pokud nestanoví právní předpis, nejsou povinny jednat vůči straně písemně). Na rozdíl od státu, orgány územní samosprávy nejsou tvořeny na základě dělby moci. Je zde uplatňován princip vlády shromáždění, kdy nejvyššímu orgánu jsou ostatní orgány odpovědné a jsou svým obsazením od něj buď přímo, anebo nepřímo odvozené.⁴¹

Ústava ve své hlavě VII. stanovuje podle čl. 101 odst. 1, že: *„Obec je samostatně spravována zastupitelstvem“* a podobně podle čl. 101 odst. 2, že: *„Vyšší územní samosprávný celek je samostatně spravován zastupitelstvem“*. Z dalších článků se vyvozuje, že členové zastupitelstev jsou voleni poměrným systémem na čtyři roky tajným hlasováním, na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva.

---

⁴⁰ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁴¹ KOUDELKA, Z. *Obecní samospráva: zákon o obcích v komentovaném znění*. Brno: Ve spolupráci s nakl., 2006, s. 56

Zastupitelstvo volí obyvatelé starší 18 let s volebním právem. Volby jsou vyhlášeny prezidentem republiky, za den vyhlášení se považuje den, kdy jeho rozhodnutí bylo publikováno ve Sbírce zákonů. Počet členů zastupitelstva obce je nejméně 5, nejvíce 55 členů a v případě kraje se jedná nejméně o 45, nejvíce 65 členů. Od zastupitelstev je poté odvozováno postavení dalších orgánů obcí a krajů.⁴²

V § 5, který se nachází v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (obecních zřízeních), označuje za orgány obce zastupitelstvo obce, radu obce, starostu, obecní úřad, zvláštní orgány obce (zřizovaných podle zvláštních předpisů) a jestli byl obci svěřen výkon přenesené působnosti, tak dále i komise. Podle zákona o obecní policii⁴³ je orgánem obce i obecní policie. Kraje se zmiňují o svých orgánech v § 1 odst. 3 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajských zřízeních), kde orgány kraje jsou zastupitelstvo kraje, rada kraje, hejtman kraje, krajský úřad a zvláštní orgán kraje.

Obecné ustanovení občanského zákoníku stanovuje personální obsazení výše zmíněných orgánů, řeč je o § 152 odst. 1, který stanoví, že: „*Právníká osoba si tvoří orgány o jednom členu (individuální) nebo o více členech (kolektivní).*“⁴⁴ Z tohoto ustanovení tedy vyplývá, že členění orgánů právnických osob podle jejich složení je uvedeno v soukromém právu.

Je možné tedy říci, že orgány obou územních samosprávných celků jsou v zásadě stejné, rozdíl lze nalézt ve velikosti zastupitelstev. Mimoto jsou tyto orgány definovány v obecním a krajském zřízení, podle občanského zákoníku mohou být individuální nebo kolektivní a vykonávají určitou působnost, kterou jim určil zákon.

---

⁴² Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) a Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)

⁴³ Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii

⁴⁴ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

4. Zvláštní orgány územních samosprávných celků a jejich znaky

Navazuje-li se na předchozí kapitolu, samotné zvláštní orgány obcí jsou uvedeny v § 5 obecního zřízení, který stanovuje, že: „*Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce; dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce.*“⁴⁵ Stejně stanovení lze využít, je-li řeč o městech a městysch.

Detailnější popis zvláštních orgánů, především podmínky, za kterých je možné zřizovat předmětné zvláštní orgány a kdo stojí v jejich čele, se nachází v § 106 téhož zákona:

(1) *„V případech stanovených zvláštními zákony zřizuje starosta pro výkon přenesené působnosti zvláštní orgány obce, jmenuje a odvolává jejich členy. V případech stanovených zvláštními zákony vykonává zvláštní orgán obce s rozšířenou působností státní správu pro správní obvod obce s rozšířenou působností.*

(2) *V čele zvláštního orgánu obce může být jen osoba která, nestanoví-li zvláštní zákon jinak, prokázala zvláštní odbornou způsobilost v oblasti přenesené působnosti, pro jejíž výkon byl zvláštní orgán zřízen. Pro prokázání zvláštní odborné způsobilosti osoby stojící v čele zvláštního orgánu obce platí obdobně ustanovení zvláštních právních předpisů upravujících toto prokázání pro úředníky územních samosprávných celků.*

(3) *Ustanovení odstavce 2 se nevztahuje na případy, kdy v čele zvláštního orgánu obce stojí na základě ustanovení zvláštního zákona starosta.*“⁴⁶

Z uvedeného zákonného ustanovení je možné vyčíst, že v čele zvláštního orgánu je starosta. Dále může být v čele osoba, která je volena zastupitelstvem a prokázala zvláštní odbornou způsobilost v oblasti přenesené působnosti, ve které byl zvláštní orgán zřízen. Zvláštní zákon přitom může stanovit výjimku z tohoto požadavku. Starosta disponuje pravomocí nejen rozhodnout o zřízení takového zvláštního orgánu, ale rovněž je oprávněn jmenovat příslušný počet jejich členů.

---

⁴⁵ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

⁴⁶ Tamtéž

Na druhou stranu starostovi přísluší i právo tyto zvláštní orgány rušit a také odvolávat jejich členy. Předpokládá se, že tyto zvláštní orgány obce je možné, vždy v souladu se zvláštními právními předpisy, zřizovat jak u obcí „běžného typu“, tak i u obcí s rozšířenou působností.

Jako příklad přenesené působnosti je možné uvést náleží Ústavního soudu ze dne 31.10.2000, podle kterého jsou orgány obcí, a tím se myslí i zvláštní orgány obcí, považovány za správní orgány ve smyslu příslušných ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů: „*Orgány obcí tedy – obecně vzato – sice nejsou orgány státní správy [a ani právní úprava (čl. 99 Ústavy České republiky, zákon o obcích a jednotlivé speciální zákony upravující přenesenou působnost obcí) je tak nevymezuje], leč v uvedených souvislostech jako správní orgány nepochybně fungují a je třeba je za ně považovat.*“⁴⁷ I když se ve zmíněném judikátu lze dočíst jen o orgánech obce, je tento výklad možný přenést i na výkon přenesené působnosti zvláštními orgány obcí, či krajů. Podle předmětného judikátu lze říci, že v přenesené působnosti jsou obecní orgány správními úřady podle čl. 79 odst. 1 Ústavy.⁴⁸

V případě krajského zřízení, to se zmiňuje o zvláštních orgánech kraje v § 1 odst. 3, který stanovuje, že: „*Kraj je samostatně spravován zastupitelstvem kraje (dále jen „zastupitelstvo“); dalšími orgány kraje jsou rada kraje (dále jen „rada“), hejtman kraje (dále jen „hejtman“) a krajský úřad. Orgánem kraje je též zvláštní orgán kraje (dále jen „zvláštní orgán“) zřízený podle zákona.*“⁴⁹ Obdobně jako při výše zmíněném obecním zřízení, krajské zřízení taktéž popisuje ve svém § 65 téhož zákona zřízení zvláštních orgánů a kdo stojí v jejich čele:

(1) „*Hejtman zřizuje pro výkon přenesené působnosti zvláštní orgány, pokud tak stanoví zvláštní zákon.*

(2) *V čele zvláštního orgánu může být jen osoba která, nestanoví-li zvláštní zákon jinak, prokázala zvláštní odbornou způsobilost v oblasti přenesené působnosti, pro jejíž výkon byl zvláštní orgán zřízen. Pro prokázání zvláštní odborné způsobilosti osoby stojící v čele zvláštního orgánu platí obdobně ustanovení zvláštních právních předpisů upravujících toto prokázání pro úředníky územních samosprávných celků.*

---

⁴⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 31.10.2000, sp. zn. I. ÚS 324/99

⁴⁸ Ústavní zákon, č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

⁴⁹ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)

(3) *Ustanovení odstavce 2 se nevztahuje na případy, kdy v čele zvláštního orgánu stojí na základě ustanovení zákona hejtman.* ⁵⁰

Podobně jako v případě obecního zřízení, v čele krajských zvláštních orgánu je buď hejtman, anebo je v čele osoba, která prokázala zvláštní odbornou způsobilost v oblasti přenesené působnosti, pro kterou byl zvláštní orgán zřízen, je ověřována zkouškou a prokazuje se osvědčením.

Zvláštní odborná způsobilost se v praxi ještě rozděluje na obecnou a zvláštní část. V obecné části se ověřuje znalost základů veřejné správy (zvláště obecných principů organizace a činnosti veřejné správy), dále znalost zákonů o samosprávě a správního řádu a důležitá je i schopnost aplikace těchto znalostí. Ve zvláštní části se zkoumají znalosti nezbytné k výkonu správních činností stanovených prováděcím právním předpisem (zvláště znalost působnosti orgánů územní samosprávy a územních správních úřadů, které se vztahují k těmto činnostem a schopnost jejich aplikace). Jak hejtman, tak ani starosta, pokud jsou v čele zvláštního orgánu, nemusí prokazovat odbornou způsobilost. ⁵¹

Závěrem lze stanovit, že zvláštní orgány se od ostatních orgánů samosprávných celků oddělují tím, že konají převážně přenesenou působnost a upravují (či zřizují) je zvláštní zákony. Mimoto mají tyto orgány v čele starostu (hejtmana) či osobu, která prokázala zvláštní odbornou způsobilost.

---

⁵⁰ Zákon č. 129/2000Sb., o krajích (krajské zřízení)

⁵¹ COGAN, R. *Zákon o krajích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018., s. 365

4.1 Zvláštní orgány územních samosprávných celků zřizované podle krizového zákona

Tato část práce se opírá hlavně o zákon č. 240/2000 Sb., zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve kterém jsou upraveny některé zvláštní orgány obcí a krajů. Krizový zákon se zabývá hrozbami jak vojenského, tak i nevojenského charakteru. Primárně však dopadá na hrozby nevojenského charakteru.⁵²

Krizové řízení je v podstatě souhrn činností řízených orgány krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešením nebo ochranou kritické infrastruktury.⁵³

Co se týče historického vývoje krizového řízení v České republice, do roku 1999 nebyla v českém právním řádu vůbec řešena oblast krizového řízení, a navíc ani integrovaný záchranný systém nebyl řešen dostatečně. To vše změnilo povodně v roce 1997, které postihly téměř 1/3 státního území. Při těchto povodních se ukázala nedostatečná právní úprava, která by upravovala konkrétní povinnosti fyzických a právnických osob a činnost státu, především jeho orgánů, při záchranných a likvidačních pracích. Tento fakt byl prohlášen i Ministerstvem vnitra a okresními úřady, po vyhodnocení postupů v rámci těchto povodní, které bylo vykonáno koncem roku 1997. Vláda předložila návrh zákona o krizovém řízení a integrovaném záchranném systému Parlamentu v roce 1999. Návrh se následně rozdělil a schválil v podobě dvou samostatných zákonů, mluvíme zde o zákonu č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a zákonu č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, který byl následně doplněn ještě zákonem č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatření pro krizové stavy. Všechny výše zmíněné zákony nabyly účinnosti 1. ledna 2001.⁵⁴

Krizové řízení má na starosti, aby byly prováděny čtyři následující základní fáze (kroky): prevence, připravenost, odezva a obnova, k odvracení pohrom, zmírněná a zvládnutí dopadů pohrom tak, aby byl možný další rozvoj. Při detailnějším rozboru jednotlivých fází zjistíme, že každá fáze má svá vlastní specifika a její funkčnost je založena na kvalifikovaných datech a hodnocení. Prevence kromě toho, že se zaměřuje na předcházení dopadů pohrom,

---

⁵² VIČAR, D. a R. VIČAR. *Vybrané aspekty práva bezpečnosti a obrany České republiky*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2013., s. 9

⁵³ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů

⁵⁴ HORÁK, R. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha: Linde, 2004., s. 191

anebo jejich zmírnění, rovněž lze chápat jako aktivní i pasivní ochranu životů a zdraví lidí, včetně majetku, životního prostředí a lidské společnosti. Přípravenost se zabývá sběrem informací a poznatků o možných pohromách, které jsou následně vyhodnocovány, zpracování scénáře, provádění výcviku složek kvůli následným odezvám a vzdělání populace v dané oblasti. Odezva se týká zvládnutí dopadů pohrom s přiměřenými ztrátami a zdroji. A nakonec, obnova se snaží o návrat do stavu, který je stabilizovaný a zaměřuje se na další rozvoj.⁵⁵

Krizová situace je podle §1 mimořádná událost, při které je vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav nebo stav ohrožení státu.⁵⁶ V tomto zákoně ale není zmíněno, že je třeba vyhlášovat krizový stav pro všechny krizového hrozby a mimořádné události.⁵⁷

Pod krizovou situací si lze představit buď vojenské ohrožení, které souvisí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením, anebo ohrožení chodu hospodářství, základních lidských práv a svobod a jiných ohrožení, která přímo nesouvisí s obranou státu. Krizovou situací mohou rovněž být i mimořádné události, které ohrožují životy a životní prostředí při přírodních katastrofách, řeč je např. o záplavách a povodních, rozsáhlých požárech, sněhových kalamitách, smogových situacích, epidemiích nakažlivých onemocnění lidí či zvířat a sesuvech půdy. Za těchto situací se vyhláší krizový stav, který je podmíněn vznikem krizové situace nebo její hrozbou, výjimečným rozsahem vzniklých nebo možných škodlivých následků a užitím krizových opatření⁵⁸. Jako druhy krizových stavů se uvádí: stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav.⁵⁹

Hlava II. krizového zákona č. 240/2000 Sb. jmenuje *orgány krizového řízení*. Ústředními orgány krizového řízení jsou: vláda, ministerstvo vnitra a jiné správní úřady⁶⁰. Do orgánů obcí a krajů se řadí hlavně jejich zvláštní orgány.⁶¹

---

⁵⁵ HORÁK, R. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha: Linde, 2004., s. 19

⁵⁶ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů

⁵⁷ Časopis 112, číslo 6/2008

⁵⁸ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů

⁵⁹ Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů

⁶⁰ Úřady s vymezenou územní působností a vymezenými kompetencemi, včetně orgánů obcí a krajů s rozšířenou působností.

⁶¹ V teorii označovány jako orgány krizového řízení.

Prvním ústředním orgánem krizového řízení je vláda, která plní úkoly stanovené zákonem při zajišťování připravenosti státu na krizové situace a plní také úkoly při jejich řešení nebo k ochraně kritické infrastruktury. Ostatním orgánům krizového řízení ukládá rovněž úkoly, řídí a kontroluje jejich činnosti.⁶²

Druhým ústředním orgánem je ministerstvo vnitra. Má za úkol přípravu na mimořádné události, stará se o integrovaný záchranný systém, ochraňuje obyvatelstvo a zapojuje stát do mezinárodních Záchranných operací při mimořádných událostech v zahraničí a též poskytuje humanitární pomoc do zahraničí ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí.⁶³

Krizový zákon č. 240/2000 Sb. dále stanovuje orgány územních samosprávných celků, které jsou v postavení poradních orgánů:

- 1) Bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností
- 2) Krizový štáb obce s rozšířenou působností
- 3) Bezpečnostní rada kraje
- 4) Krizový štáb kraje

4.1.1 Bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností

Dle platné novely⁶⁴ zákona č. 240/2000 Sb. není možné zřídit bezpečnostní radu v obcích kategorie I. a II. typu. Tudíž řeč zde bude pouze o bezpečnostní radě, která se nachází v obci s rozšířenou působností.

Bezpečnostní rada je, jinak řečeno, koordinační orgán obce pro přípravu na krizové situace. Vznik, činnosti rady a její personální obsazení vymezuje krizový zákon v § 21, 24 a dále nařízení vlády č. 462/2000 Sb., § 8, 9. Bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností se skládá nejvýše z osmi členů, mezi tyto členy patří: starosta obce, místostarosta, tajemník obecního úřadu, příslušník policie ČR určený policejním prezidentem, příslušník HZS kraje určený služebním funkcionářem a zaměstnanec obecního úřadu jmenovaný starostou okresního úřadu.⁶⁵

---

⁶² Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů

⁶³ HORÁK, R. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha: Linde, 2004., s. 282

⁶⁴ Zákon č. 430/2010 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

⁶⁵ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů

Do náplně činností bezpečnostní rady se řadí projednávání otázek, které se týkají zabezpečení obce při vzniku krizové situace nebo mimořádné události. Rada zajišťuje přípravu správního obvodu určené obce na krizové situace včetně návrhů opatření.⁶⁶

Dále jedná o plánu evakuace osob z ohroženého území na území neohrožení mimořádnou situací a jedná rovněž o havarijním plánu, což jsou podmínky nouzového přežití obyvatelstva a zpráva o přijatých opatření a hodnocení krizové situace v uplynulém rozpočtovém roce. Havarijní plány zpracovává Hasičský záchranný sbor kraje, obsahují textové dokumenty s grafickou dokumentací.⁶⁷

4.1.2 Krizový štáb obce s rozšířenou působností

Starosta dané obce si zřizuje krizový štáb jako svůj poradní či pracovní orgán, z důvodů koordinace záchranných a likvidačních prací. Štáb posuzuje přiměřenost krizových opatření přijatých v daných obcích a navrhuje též jejich případné pozastavení, zrušení, či změnu. O složení krizového štábu se zmiňuje ustanovení § 13 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., které jmenuje jeho členy, jimiž jsou:

- 1) Členové příslušné bezpečnostní rady,
- 2) Členové stálé pracovní skupiny krizového štábu.⁶⁸

4.1.3 Bezpečnostní rada kraje

Podobně jako v případě obcí, i v kraji je bezpečnostní rada koordinační orgán, který je zřízen pro přípravu na krizové situace. Konstituje se podle ustavení v § 14 odst. 2 zákona č. 240/2000 Sb.

Největší pravomoc má hejtman, navíc neomezenou vůči Hasičského záchranného sboru.⁶⁹ Hejtman zřizuje a řídí bezpečnostní radu kraje, která má nejvíce 10 členů. Mezi další členy v radě se řadí: zástupce hejtmana, ředitele krajského úřadu, příslušníka Policie České republiky určený policejním prezidentem, ředitele Hasičského záchranného sboru kraje, příslušníka Armády České republiky určený náčelníkem Generálního štábu Armády České republiky, ředitele územně příslušného územního střediska zdravotnické záchranné služby a

---

⁶⁶ HORÁK, R. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha: Linde, 2004., s. 311

⁶⁷ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů

⁶⁸ HORÁK, R. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha: Linde, 2004., s. 317

⁶⁹ HORÁK, R. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha: Linde, 2004., s. 298

zaměstnance kraje zařazeného do krajského úřadu, který je zároveň tajemníkem bezpečnostní rady kraje.⁷⁰

Rada má rovněž funkci poradního orgánu hejtmána a projednává zásadní body v rámci své působnosti. Pod těmito body si lze představit stav připravenosti kraje na řešení krizových situací, krizový plán kraje, havarijní plán kraje, vnější havarijní plány a navrhuje koncepce ochrany obyvatelstva na území kraje. Řeší závěrečnou zprávu o hodnocení krizové situace a přijatých opatření, a také řeší finanční zabezpečení a mimořádné události či krizové situace.⁷¹

Hejtmán dále zřizuje a řídí krizový štáb kraje, schvaluje a projednává v bezpečnostní radě kraje krizový plán kraje, vyžaduje od hasičského záchranného sboru kraje údaje podle § 15 odst. 3.⁷²

4.1.4 Krizový štáb kraje

Stejně jako v případě obcí, tak i v kraji plní krizový štáb funkci pomocného orgánu v krizovém řízení. Svolává se operativně, obzvláště k projednání zásadních záležitostí, které se týkají řešení krizové situace a přijetí krizových opatření spojených s nezbytným omezením základních práv a svobod. Štáb kraje je svoláván hejtmánem, posuzuje přiměřenost krizových opatření v obcích a navrhuje i jejich pozastavení, zrušení anebo změnu. Existuje zde i stálá pracovní skupina, která jedná nepřetržitě při řešení krizové situace či při koordinaci záchranných a likvidačních prací.⁷³

Členové krizového štábu kraje jsou rovněž členové bezpečnostní rady kraje a členové stále pracovní skupiny krizového štábu. Mezi členy stále pracovní skupiny patří:

- 1) Pracovníci krajského úřadu
- 2) Tajemník krizového štábu
- 3) Zástupci složek integrovaného záchranného systému a odborníci s ohledem na druh řešené mimořádné události nebo krizové situace.⁷⁴

---

⁷⁰ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů

⁷¹ HORÁK, R. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha: Linde, 2004., s. 299

⁷² Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů

⁷³ VIČAR, D. a R. VIČAR. *Vybrané aspekty práva bezpečnosti a obrany České republiky*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2013., s. 35

⁷⁴ § 13 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., nařízení vlády k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

Vzhledem k rozboru výše zmíněných poradních orgánů, zřizovaných podle krizového zákona, je možné stanovit jejich společné znaky:

- Vykonávají přenesenou působnost,
- zřizuje je starosta nebo hejtman,
- zřizují se na základě krizového zákona č. 240/2000 Sb.,
- členové orgánů jsou stanoveni podle nařízení č. 462/2000 Sb.

4.2 Zvláštní orgány územních samosprávných celků zřizované podle vodního zákona

Nejhlavnějšími krizovými situacemi u nás v České republice, které jsou způsobeny přírodními vlivy, jsou povodně. Patří k nejčastěji se vyskytujícím přírodním katastrofám, způsobují obrovské materiální škody a rovněž ztráty na lidských životech, navíc jsou nepravidelného výskytu. V minulé kapitole již bylo zmíněno, že povodně v červenci v roce 1997, které zasáhly 1/3 státního území, byly hlavním důvodem k tomu, aby se upravil krizový zákon č. 240/2000 Sb. a předělal se integrovaný záchranný systém. Tato kapitola se převážně zabývá zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách a změně některých zákonů (vodní zákon).

Krajský úřad Karlovarského kraje vydal strategický plán ochrany před povodněmi ČR a Karlovarského kraje, který povodně popisuje jako: *„Povodně jsou přírodní fenomén, kterému nelze zabránit. Jejich nepravidelný výskyt a variabilní rozsah nepříznivě ovlivňují vnímání rizik, která přinášejí, což komplikuje systematickou realizaci preventivních opatření.“*⁷⁵

Zákonná definice povodně je dle § 64 odst. 1 vodního zákona: *„Povodněmi se pro účely tohoto zákona rozumí přechodné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody. Povodní je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod. Povodeň může být způsobena přírodními jevy, zejména táním, dešťovými srážkami nebo chodem ledů, nebo jinými vlivy, zejména poruchou vodního*

---

⁷⁵ Strategie ochrany před povodněmi pro území Karlovarského kraje. *Document Moved* [online] 31.5.2018 [cit. 15.03.2019]. Dostupné z: http://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-zivotni-prostredi/Povodne_strategye.aspx

*díla, které může vést až k jeho havárii nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle.*⁷⁶

Podle výše uvedeného zákona se rozdělují povodně na území České republiky do dvou základních skupin. První skupinou jsou povodně přirozené, mezi tyto povodně se řadí: přívalové povodně, povodně z dlouhodobých dešťů, povodně způsobené ledovými jevy a povodně zapříčiněné cizorodými tělesy v korytě. Druhá skupina je tvořena zvláštními povodněmi, které jsou způsobené jinými vlivy, např. úmyslné či neúmyslné jednání člověka.⁷⁷

Před oběma typy povodní se na ochraně podílejí povodňové orgány, správci vodních toků, správci povodní, vlastníci vodních děl, vlastníci pozemků a staveb ohrožených povodněmi a složky integrovaného záchranného systému. Dále je možné rozdělit typy povodní na stupně povodňové aktivity. Stupeň povodňového nebezpečí je míra povodňového nebezpečí, které závisí na vodním stavu, průtoku vody a povodňových plánu. Rozdělujeme tři stupně povodňové aktivity, přičemž první a druhý stupeň povodňové aktivity vyhláší ve svém územním obvodu povodňové orgán, které jsou povinny informovat subjekty uvedené v povodňovém plánu a vyšší povodňový orgán.

- 1.SPA (stupeň povodňové aktivity) – stav bdělosti, ten nastává v případech nebezpečí před přirozenou povodní a zaniká, když se pomínou příčiny takového nebezpečí. Při tomto stupni je zahájena hlásná a hlídková služba.
- 2.SPA – stav pohotovosti, vyhláší se v případech, když nebezpečí přirozené povodně přerůstá v povodeň, ale nedochází k větším rozlivům a škodám mimo koryto. V těchto situacích jsou prováděny opatření ke zmírnění průběhů povodně podle daného povodňového plánu.
- 3.SPA – stav ohrožení, vyhláší se, když již nastane bezprostřední nebezpečí nebo vznik škod většího rozsahu, jsou ohroženy životy a majetek, či při dosažení kritických hodnot na vodních dílech. Nastávají zabezpečovací a záchranné akce nebo evakuace.⁷⁸

Co se týče povodňových orgánů, ty jsou konstituovány vládou k řízení ochrany před povodněmi. Zákon stanovuje, za jakého konkrétního období bude zřízen daný orgán. V praxi to funguje tak, že v období mimo povodní, jsou zřízeny orgány, kterými jsou: orgány obcí, obecní úřady s rozšířenou působností, krajské úřady a Ministerstvo životního prostředí. Na

---

⁷⁶ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a změně některých zákonů (vodní zákon)

⁷⁷ Tamtéž

⁷⁸ PUNČOCHÁŘ, P. *Zákon o vodách č. 254/2001 Sb. v úplném znění k 23. lednu 2004 s rozšířeným komentářem*. 3. vyd. se změnami. Praha: Soudy, 2004., s. 175

druhé straně jsou orgány aktivní po dobu trvání povodňového stavu, do těchto orgánů se řadí: ústřední povodňová komise, povodňová komise obcí, povodňová komise obcí s rozšířenou působností a krajů.⁷⁹

4.2.1 Povodňové orgány obcí

Mimo povodní je zpravidla povodňovým orgánem obce obecní úřad. Při povodních je povodňovým orgánem obce povodňová komise, která je konstituována obecní radou. Vodní zákon ve svém § 78 odst. 1 přímo povodňovou komisi stanovuje: „*obecní rada může k plnění úkolů při ochraně před povodněmi, je-li v jejich územních obvodech možnost povodní, zřídit povodňovou komisi, jinak tuto činnost zajišťuje obecní rada.*“⁸⁰ V čele povodňové komise obce je starosta. Dalšími členy komise jsou jmenováni z členů obecního zastupitelstva a fyzických a právnických osob, jež jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi.⁸¹

Ve své činnosti jsou povodňové orgány obcí podřízeny povodňovým orgánům obce s rozšířenou působností. Ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi zejména⁸²:

- Zpracovávají povodňový plán obce a předkládají ho k odbornému stanovisku správci povodí, popřípadě správci vodních toků⁸³,
- Provádějí povodňové prohlídky,
- Zajišťují pracovní síly a věcné prostředky na provádění záchranných prací a zabezpečení náhradních funkcí v území,
- Prověřují připravenost účastníků ochrany podle povodňových plánů,
- Organizují a zabezpečují hlášenou povodňovou službu a hlídkovou službu,
- Zabezpečují varování právnických a fyzických osob v územním obvodu obce s využitím jednotného systému varování a vyrozumění,
- Informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány sousedních obcí a povodňový orgán obce s rozšířenou působností,
- Vyhlašují a odvolávají stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti,

---

⁷⁹ ADAMEC, V. *Ochrana před povodněmi a ochrana obyvatelstva*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2012. SPBI Spektrum. Červená řada, 81., s. 30

⁸⁰ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a změně některých zákonů (vodní zákon)

⁸¹ ADAMEC, V. *Ochrana před povodněmi a ochrana obyvatelstva*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2012. SPBI Spektrum. Červená řada, 81., s. 33

⁸² Tamtéž

⁸³ V případě drobných vodních toků.

- Organizují, řídí, koordinují a ukládají opatření na ochranu před povodněmi podle povodňových plánů a v případě potřeby vyžadují od orgánů, právnických a fyzických osob osobní a věcnou pomoc,
- Zabezpečují evakuaci a návrat, dočasné ubytování a stravování evakuovaných občanů,
- Zajišťují v době povodně nutnou hygienickou a zdravotnickou péči, organizují náhradní zásobování, dopravu a další povodní narušené funkce v území,
- Provádějí prohlídky po povodni, zajišťují rozsah a výši povodňových škod, zjišťují účelnost provedených opatření a podávají zprávu o povodni povodňovému orgánu obce s rozšířenou působností,
- Vedou záznamy v povodňové knize.⁸⁴

4.2.2 Povodňové orgány obcí s rozšířenou působností

Mluví se zde jen o obcích III. typu. Podobně jako v kapitole výše, mimo povodně je povodňovým orgánem obce s rozšířenou působností obecní úřad s rozšířenou působností. V případě povodní je tímto orgánem povodňová komise obce s rozšířenou působností. Na první pohled vypadá povodňová komise obcí s rozšířenou působností totožně, jako povodňová komise obce. Rovněž v čele komise stojí starosta a je též jejím starostou, dalšími členy jsou jmenovaní zaměstnanci obce s rozšířenou působností zařazení do obecního úřadu a zástupci orgánů a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, či pomoci při ochraně před povodněmi.⁸⁵

Pokud ale nastanou případy souběžné činnosti povodňové komise obce a obce s rozšířenou působností, starosta pověří řízením povodňové komise obce jiného člena komise. Podle § 79 odst. 1 vodního zákona je povodňový orgán obce s rozšířenou působností podřízen krajskému povodňovému orgánu.⁸⁶

---

⁸⁴ ADAMEC, V. *Ochrana před povodněmi a ochrana obyvatelstva*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2012. SPBI Spektrum. Červená řada, 81., s. 33

⁸⁵ ADAMEC, V. *Ochrana před povodněmi a ochrana obyvatelstva*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2012. SPBI Spektrum. Červená řada, 81., s. 34

⁸⁶ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a změně některých zákonů (vodní zákon)

V rámci úkolů této povodňové komise činnosti jsou víceméně totožné s činnostmi povodňových komisí v obci, ale na rozdíl od nich:

- Neprovádí, ale i organizují provádění povodňových prohlídek,
- Neprovádí, ale i organizují odborná školení a výcvik pracovníků povodňových orgánů obcí a účastníků ochrany před povodněmi,
- Ukládají podle potřeby vlastníkům vodních děl úpravy manipulačních řádů z hlediska povodňové ochrany,
- Kromě povodňových orgánů sousedních obcí s rozšířenou působností, informují o nebezpečí a průběhu povodně i příslušné správce povodí, ČHMÚ a HSZ ČR,
- Využívají pro řízení záchranných prací, pro jejich koordinaci se složkami IZS a pro spojení s místy záchranných prací operační středisko HZS ČR,
- Pokud se jedná o nutné případy, když není svolána povodňová komise kraje, nařizují pro dohodě se správou povodí, mimořádné manipulace na vodních dílech nad rámec schválených manipulačních řádů s možným dosahem v rámci správního obvodu obce s rozšířenou působností,
- A soustřeďují zprávy o rozsahu a výši povodňových škod, posuzují účelnost provedených opatření a zpracovávají souhrnnou hodnotící zprávu o povodni.⁸⁷

4.2.3 Povodňové orgány krajů

Pokud nejsou povodňové stavy, povodňovým orgánem kraje je krajský úřad. V případě povodní se stává povodňovým orgánem kraje povodňová komise. Stejně jako výše zmíněné celky, tak i povodňová komise kraje je též jedním ze zvláštních orgánů vyššího územního samosprávného celku, který upravuje zákon č. 254/2001 Sb.

Z hlediska vývoje zákona, povodňová komise kraje nebyla do 23.1. 2004 součástí vodního zákona, to vše změnila novela⁸⁸ zákona, která ji do vodního zákona zařadila. Do této doby existovaly povodňové komise ucelených povodí. Vedl je hejtman kraje v územní působnosti uceleného povodí.

---

⁸⁷ ADAMEC, V. *Ochrana před povodněmi a ochrana obyvatelstva*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2012. SPBI Spektrum. Červená řada, 81., s. 34

⁸⁸ Zákon č. 20/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Současná povodňová komise kraje je rovněž konstituována hejtnanem kraje, který je zároveň i jejím předsedou. Mezi další členy této komise, které jmenuje její předseda, se řadí: zaměstnanec kraje zařazeného do krajského úřadu, příslušné správce povodí a zástupce orgánů a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, či pomoci při ochraně před povodněmi.⁸⁹

Povodňový orgán kraje je podřízen ústřednímu povodňovému orgánu, toho dělá druhým nejvyšším orgánem. Ústřední povodňová komise zasahuje v případech, kdy povodňové komise krajů nejsou způsobilí vlastní silou a prostředky učinit potřebná opatření.

Mezi činnosti povodňových orgánů vyšších územních samosprávných celků patří:

- Zpracovávání povodňových plánů správního obvodu kraje a předkládání jej k ústřednímu povodňovému orgánu,
- Organizace odborného školení a výcvik členů povodňových orgánů obcí s rozšířenou působností a účastníků ochrany před povodněmi,
- Kontrola připravenosti účastníků ochrany podle povodňových plánů,
- Posouzení vlivu zabezpečovacích prací na vodních tocích a vodních dílech na odtokový režim po projednání se správci vodních toků a vodních děl,
- Vyhlášení a odvolávání stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti,
- Informovanost o nebezpečí a průběhu povodně povodňových orgánů obcí s rozšířenou působností, Českého hydrometeorologického ústavu a Ministerstva životního prostředí.⁹⁰

4.2.4 Povodňové orgány za krizových stavů

Při vyhlášení krizového stavu, který se řídí podle krizového zákona č. 240/2000 Sb., přejímá na celém území, pro které je krizový stav vyhlášen, řízení ochrany před povodněmi orgán, který je k tomu podle krizového zákona příslušný.

Dojde-li k situaci, kdy je v době povodní vyhlášen stav nebezpečí či nouzový stav, tak se povodňové komise stávají součástí krizového štábu kraje a Ústřední povodňová komise součástí Ústředního krizového štábu. V případě krajů, ustanovení o tom, že povodňové komise

---

⁸⁹ ADAMEC, V. *Ochrana před povodněmi a ochrana obyvatelstva*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2012. SPBI Spektrum. Červená řada, 81., s. 35

⁹⁰ Tamtéž

se stávají součástí krizového štábu kraje, není zákonem dále rozváděno, tudíž územní orgány krizového štábu by měli tuto problematiku upravit v příslušných krizových plánech.⁹¹

Závěrem této kapitoly je možné stanovit, že s ohledem na § 106 obecního zřízení⁹² není povodňová komise obce zvláštním orgánem obce, protože ji konstituuje rada obce. Další orgány obcí a krajů zřizované podle vodního zákona jsou v zásadě stejné. Zřizuje je starosta či hejtman, který je zároveň i předsedou orgánu a jsou kolektivní.

5. Další zvláštní orgány obcí

V této části se budeme zabývat dalšími zvláštními orgány samosprávných celků, kterými jsou:

- Přestupková komise
- Komise pro sociálně-právní ochranu dětí

Zmíněné orgány se od ostatních liší hlavně tím, že na základě příslušných zákonů je nelze zřizovat v rámci vyšších územních samosprávných celků (krajů).

5.1 Přestupková komise

Nejdříve je nutné říci, že původní zákon č. 200/1990 Sb., zákon České národní rady o přestupcích, byl novelizován zákonem č. 250/2016 Sb., zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Je proto důležité vytyčit, k jakému zásadnímu rozdílu touto novelizací došlo.

Starší zákon stanovoval ve svém § 52, že přestupky jsou pojednávány buď obecními úřady nebo zvláštními orgány obcí⁹³, anebo jinými správními orgány, stanoví-li tak zákon. V souladu s § 61 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), bylo možné stanovit, že přestupky mohou projednávat obce, pověřené obecní úřady a rovněž obecní úřady obcí s rozšířenou působností.

---

⁹¹ ADAMEC, V. *Ochrana před povodněmi a ochrana obyvatelstva*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2012. SPBI Spektrum. Červená řada, 81., s. 37

⁹² Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

⁹³ Dále jsou rozváděny v § 53 zákona č. 200/1990 Sb., zákon České národní rady o přestupcích

Nově jsou obecní úřady obcí I. a II. typu (obce a obce s pověřenými úřady) z projednání přestupků vyloučeny. Důvodem k tomuto kroku je podle údajů Ministerstva vnitra, že většina malých obcí stejně přenesenou působnost v oblasti přestupků přesouvala na větší obce.

Obce I. typu vykonávalo tuto agendu pouhých 25 % úřadů.⁹⁴ Z toho vyplývá, že nyní se přestupky zabývají pouze obce III. typu (neboli obce s rozšířenou působností). O věcné příslušnosti obce s rozšířenou působností se zmiňuje § 60 odst. 1, který stanovuje: „*Nestanoví-li zákon jinak, je správním orgánem příslušným k řízení obecní úřad s rozšířenou působností.*“⁹⁵

Nový zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich je tedy toho předpokladu, že zvláštní zákony vymezují věcnou příslušnost, pokud by tomu tak nebylo, je k projednání přestupků věcně příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností.

Zvláštní zákony dále stanovují, jaké jiné správní orgány mají oprávnění projednávat přestupky. Mezi tyto správní orgány řadíme: orgány Policie ČR, celní úřad, úřady práce, krajské veterinární správy, Česká inspekce životního prostředí, orgán státní správy lesů a řada dalších.⁹⁶

Konkrétně v § 91 se uvádí věcná příslušnost pro další správní orgány. Příslušný je zpravidla ten správní orgán, v jehož působnosti došlo ke spáchání přestupku. Správní orgán je povinen provést přestupkové řízení, není možné (pokud to nedovoluje zákon), aby projednání a rozhodnutí o této věci přešlo k jinému správnímu orgánu jiné kategorie či orgánu vyššího stupně. Jakýkoliv spor mezi správními orgány o věcnou příslušnost, je řešen podle § 133 správního řádu. V tomto případě, nejbližší společný nadřízený správní úřad rozhoduje o věcné příslušnosti, ale v případech, kdy nemají společně nadřízený správní úřad, o sporu věcné příslušnosti projednávají ústřední správní úřady, které jsou rovněž v pozici nadřízených správních úřadů.⁹⁷

Podle § 60 odst. 2⁹⁸, věcně příslušným správním úřadem k řízení o přestupcích je obecní úřad. Jak již bylo v minulých kapitolách řečeno, obecní úřad obce s rozšířenou působností je úřadem, který vykonává přenesenou působnost a dle § 66 zákona č. 128/2000 Sb. je rovněž

---

⁹⁴ Co přinese nová úprava přestupků | Právní prostor. *Právní prostor* [online]. 31. 01 .2017, [cit. 16. 03. 2019]. Dostupné z: https://www.pravniprostor.cz/clanky/spravni-pravo/co-prinese-nova-uprava-prestupku?fbclid=IwAR2Tv_GYC1XvF8dMC3qYOauuCLRuRyObeTCNLDOszsWQNqL-Fmrj-RFHAD0

⁹⁵ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

⁹⁶ § 91 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

⁹⁷ KUČEROVÁ, H. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou*. Praha: Leges, 2017., s. 300

⁹⁸ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

úřadem, který mimo svou přenesenou působnost, která je stanovena v § 61 odst. 1 a § 64 zákona č. 128/2000 Sb., vykonává rovněž v rozsahu svěřeném zvláštními zákony přenesenou působnost ve správním obvodu, což určuje prováděcí předpis zákona č. 314/2002 Sb.⁹⁹, včetně prováděcí vyhlášky č. 388/2002 Sb.¹⁰⁰

Odstavec dále stanovuje, které konkrétní přestupky obecní úřad řeší. Pokud je k tomu úřad příslušný, projednává přestupky proti pořádku ve státní správě ve věcech, které mu jsou svěřeny, přestupky proti pořádku v územní samosprávě, přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti majetku a přestupky proti občanskému soužití, jestliže nebyly spáchány porušením zvláštních právních předpisů o provozu na pozemních komunikacích, a přestupky na úseku vyhledávání, ochrany, využití a dalšího rozvoje přírodních léčivých zdrojů, zdrojů přírodních minerálních vod a lázeňských míst. Obce, na základě zvláštních zákonů, mohou projednávat přestupky i na správních úsecích, které jinak nespravují.¹⁰¹

Součástí věcné příslušnosti je i funkční příslušnost, která určuje faktický orgán, či zvláštní útvar uvnitř správního orgánu, anebo který orgán územního samosprávného celku (či jiné veřejnoprávní korporace) má řízení provést.¹⁰²

Namísto obecního úřadů k projednání přestupků je možné na úrovni obcí s rozšířenou působností konstituovat *přestupkovou komisi*, o tomto pojednává § 61 zákona č. 250/2016 Sb.

Komise pro projednání přestupků vykonává přestupkovou agendu a je konstituována starostou, jako zvláštní orgán obce pro výkon přenesené působnosti podle § 106 zákona o obcích. Starosta zároveň jmenuje a odvolává členy, ze kterých se tato komise skládá, přičemž může zřídit nejméně tříčlennou přestupkovou komisi. Počet členů komise musí být pouze lichá. Komise projednává přestupky, k jejichž projednávání je příslušná obec. Prováděny jsou pouze přestupky, které jsou taxativně vypočtené v § 61 odst. 1 přestupkového zákona. Starosta má taktéž možnost svěřit komisi pouze některé přestupky a ostatní projednávat sám nebo může komisi k projednávání svěřit všechny přestupky, které jsou příslušné projednávat obecní úřady.¹⁰³

---

⁹⁹ Zákon o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností

¹⁰⁰ Vyhláška Ministerstva vnitra o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů s rozšířenou působností

¹⁰¹ KUČEROVÁ, H. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou*. Praha: Leges, 2017., s. 302

¹⁰² PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017., s. 286

¹⁰³ KUČEROVÁ, H. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou*. Praha: Leges, 2017., s. 307

Podle přestupkového zákona v § 112 odst. 7 komise, které byly zřízeny v době platnosti zákona č. 200/1990 Sb., jsou postavení komisí, které jsou zřízeny podle současné právní úpravy. Například komise rady obce zřízena podle předchozí právní úpravy naopak nemůže být pověřena projednáváním přestupků podle nové právní úpravy.¹⁰⁴

Co se týče předsedy komise, o kterém se zmiňuje § 61 odst. 2¹⁰⁵, ten má postavení oprávněné úřední osoby. Předsedou může být pouze osoba, která dosáhla vysokoškolského vzdělání alespoň v magisterském studijním programu v oboru právo na vysoké škole v České republice. Pokud oprávněná úřední osoba nedosáhla výše uvedeného vzdělání, tak musí dosáhnout vysokoškolského vzdělání v bakalářském studijním programu v jiné oblasti a zároveň musí prokázat odbornou způsobilost, které dosáhne zkouškou u Ministerstva vnitra podle vyhlášky č. 512/2002 Sb. Zkouška má prokazovat, že oprávněná úřední osoba má znalosti z organizace a činnosti veřejné správy a z právních předpisů v oblasti odpovědnosti za přestupek. Odborná způsobilost získaná zkouškou u Ministerstva vnitra se prokazuje osvědčením o úspěšném vykonání zkoušky. Zkoušku je možné opakovat maximálně dvakrát, avšak nejdříve za 60 dnů od dne konání a nejpozději do 90 dnů od tohoto termínu zkoušky, kterou osoba nezvládla.¹⁰⁶ Kvalifikační požadavky na předsedu přestupkové komise jsou v novém přestupkovém zákoně přísnější než ve starším zákoně, proto do 31. prosince roku 2022 bude trvat přechodné období, kdy pro výkon funkce postačí splnění dosavadních kvalifikačních požadavků.¹⁰⁷

Přestupková komise je tedy zvláštním orgánem, který je zřizován pouze starostou obce s rozšířenou působností a v čele orgánu je předseda komise, který dosáhl adekvátního vzdělání. Členové komise musí být v nejméně tříčlenném složení a toto složení musí být vždy lichého počtu. Komise nemusí řešit všechny přestupky, starosta může svěřit komisi jen některé a ostatní bude řešit sám.

---

¹⁰⁴ KUČEROVÁ, H. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou*. Praha: Leges, 2017., s. 307

¹⁰⁵ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

¹⁰⁶ KUČEROVÁ, H. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou*. Praha: Leges, 2017., s. 308

¹⁰⁷ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, č. 250/2016 Dz

5.2 Komise pro sociálně-právní ochranu dětí

Na úrovni obce je možné zřídit zvláštní orgán, který se bude zabývat sociální a právní ochranou dětí. Samo Ministerstvo vnitra nám přibližuje, co tato ochrana vlastně představuje: „*Sociálně-právní ochrana dítěte představuje zajištění práva dítěte na život, jeho příznivý vývoj, na rodičovskou péči a život v rodině, na identitu dítěte, svobodu myšlení, svědomí a náboženství, na vzdělání, zaměstnání, zahrnuje ochranu dítěte před jakýmkoliv tělesným či duševním násilím, zanedbáváním, zneužíváním nebo vykořisťováním.*“¹⁰⁸

Ochrana dítěte je širším pojmem než sociálně-právní ochrana, tudíž je zde zahrnována ochrana rozsáhlého souboru práv a oprávněných zájmů dítěte. Speciánová poskytování sociálně-právní ochrany dětí rozlišuje na poskytování v plném rozsahu a na poskytování v nejnutnějším rozsahu. V prvním případě, poskytování v plném rozsahu, se poskytuje sociálně-právní ochrana dětem s českým státním občanstvím. V druhém případě, poskytování v nejnutnějším rozsahu, se jedná o děti, které se ocitly na území České republiky a postrádají péči anebo jsou-li jejich životy nebo příznivý vývoj vážně ohroženy či narušeny.¹⁰⁹

Orgány sociálně-právní ochrany obstarávají sociálně-právní ochranu. Mezi tyto orgány řadíme: Krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, obecní úřady a újezdní úřady, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Úřad pro mezinárodně právní ochranu dětí, Úřad práce České republiky – krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu.¹¹⁰ Další subjekty, které se sociálně-právní ochranou zabývají, ale nejsou orgány sociálně-právní ochrany dětí, jsou: obce a kraje v samostatné působnosti, komise pro sociálně-právní ochranu dětí a další právnické a fyzické osoby, pokud jsou pověřeny výkonem sociálně-právní ochrany. V případě krajů se stanovuje k plnění úkolů kraje a krajského úřadu na úseku sociálně-právní ochrany poradní sbor. Poradní sbor je konstituován hejtmanem kraje.¹¹¹

---

¹⁰⁸ MPSV.CZ: *Legislativa a systém sociálně-právní ochrany*. [online]. 15. 1. 2003 [cit. 16.03.2019]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/14304>

¹⁰⁹ ŠPECIÁNOVÁ, Š., *Sociálně – právní ochrana dětí*, Vzdělávací institut ochrany dětí, Praha, 2007., s. 11

¹¹⁰ § 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹¹¹ § 38a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

Nás ale zajímá hlavně komise pro sociálně-právní ochranu dětí, která se zřizuje podle zákona č. 359/1999 Sb., zákon o sociálně-právní ochraně dětí.

V obci s rozšířenou působností se konstituuje komise pro sociálně-právní ochranu dětí, jako zvláštní orgán, podle § 106 zákona č. 128/2000 Sb.¹¹² a podle § 38 zákona č. 359/1999 Sb.¹¹³, se stanovuje pouze k výkonu přenesené působnosti na úseku sociálně-právní ochrany dětí. Jak již bylo výše zmíněno, není orgánem sociálně-právní ochrany dětí. Komisi zřizuje starosta, který též jmenuje a odvolává předsedu komise, jeho zástupce a ostatní členy komise. Konkrétně se jedná o členy obecních zastupitelstev a fyzické osoby, které kooperují při sociálně právní ochraně, řeč je o pedagogických pracovnících, psychologích, pracovnících v zdravotnictví, zástupcích pověřených osob, občanských sdružení, církvi a dalších právnických a fyzických osobách. U předsedy komise není vyžadováno, aby musel prokazovat svojí zvláštní odbornou způsobilost v oblasti sociálně-právní ochrany dětí. Možné je zřídit též tajemníka komise, který je zaměstnancem obce s rozšířenou působností zařazený do obecního úřadu na úseku sociálně-právní ochrany. Je-li řeč přímo o jednání a usnášení komise, to je možné pouze za přítomnosti předsedy komise nebo jeho zástupce a nejméně dalších dvou členů komise. Platí zde, že komise se usnáší většinou hlasů členů, kteří jsou přítomní na jednání komise, v případě nerozhodného výsledku rozhoduje hlas předsedy komise, popřípadě jeho zástupce.¹¹⁴

V § 38 odst. 5¹¹⁵ se dále stanovuje okruh osob, které je možné přizvat k jednání komise, jedná se zejména o děti samotné, rodiče dítěte nebo jiné fyzické osoby odpovědné za výchovu dítěte, zástupce poskytovatele zdravotních služeb a školy, kterou dítě navštěvuje, zástupce zaměstnavatele, u nějž se dítě připravuje na budoucí povolání nebo zástupce pověřených osob, eventuálně i církvi, občanských sdružení a dalších právnických osob. Přizvat je možné i soudce či státního zástupce.

---

¹¹² Zákon o obcích (obecní zřízení)

¹¹³ Zákon o sociálně-právní ochraně dětí

¹¹⁴ § 38 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹¹⁵ Tamtéž

Účast členů komise a osob, které jsou k jednání přizvané, se posuzuje jako jiný úkon v obecném zájmu podle § 203 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, a podle § 38 odst. 7¹¹⁶ jim náleží náhrada mzdy (platu). Zmíněným osobám náleží rovněž i náhrada jízdních výdajů. Tato náhrada je proplácena obecním úřadem obce s rozšířenou působností.

Přijde-li řeč na činnosti (úkoly) komise pro sociálně-právní ochranu dětí, jsou na rozdíl od činností přestupkové komise pestřejší a taxativně vypočteny jsou v § 38 odst. 2¹¹⁷. Komise:

- může rozhodovat o vydání pověření k výkonu sociálně-právní ochrany, pokud právnická nebo fyzická osoba žádá pouze o pověření ke konstitování zařízení, které je uvedeno v § 39 odst. 1 a odnětí tohoto pověřování,
- navrhuje a též posuzuje předložené sociálně preventivní programy na ochranu dětí, které jsou týrány, zneužívány či zanedbávány a zajišťuje projednání jednotlivých případů týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí v komisi, za tímto účelem navrhuje opatření k účinné pomoci dítěti a rodině,
- doporučuje provést opatření, která by měla být uskutečněna v oblasti ochrany dětí před sociálně patologickými jevy, a zároveň připravuje programy péče o problémové skupiny dětí,
- na žádost, kterou podá tajemník obecního úřadu, posuzuje jednotlivé případy provádění sociálně-právní ochrany a vydává k nim stanoviska,
- koordinuje výkon sociálně-právní ochrany na území správního obvodu obce s rozšířenou působností,
- pořádá případové konference v rozsahu své působnosti podle výše uvedených činností.¹¹⁸

Komise pro sociálně-právní ochranu dětí je tedy možné konstitovat ve všech kategoriích obcí, jedná se o zvláštní orgán, který je zřizován starostou a tvoří ji členové komise. Plní úkoly, které stanovuje daný zákon a je možné k jednání komise přizvat určitý okruh osob.

---

¹¹⁶ Zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹¹⁷ Tamtéž

¹¹⁸ Tamtéž

Závěr

Smyslem této práce bylo uvést čtenáře do problematiky zvláštních orgánů obcí a krajů, kdy a jak se zřizují a jak fungují v obecním a krajském zřízení našeho státu. Vzhledem k tomu, že o těchto orgánech se autoři odborných publikací z drtivé většiny věnují jen okrajově, a to navíc tím způsobem, že se výhradně o existenci zvláštních orgánů či krajů zmíní, využíval jsem převážně zákonné předpisy a komentáře k těmto právním předpisům.

Aby si čtenář dokázal lépe představit, do které oblasti se téma této bakalářské práce zahrnuje, začal jsem svoji práci uvedením pojmu „veřejná správa“. Jelikož výkon přenesené působnosti je předmětem činnosti zvláštních orgánů územních samosprávných celků, tak bylo vhodné následovat popisem pojmu „působnost“ a vymezením působnosti jako takové. V případě základních územních samosprávných celků se konstituování zvláštních orgánů odvíjí podle druhu přenesené (rozšířené) působnosti. Z tohoto důvodu je důležité členění obcí na kategorie obcí I., II. a III. typu. U vyšších samosprávných celků je rozsah a obsah výkonu přenesené působnosti v podstatě vždy stejný. Po vytyčení, z čeho téma mé závěrečné práce vychází, jsem se začal věnovat samotným zvláštním orgánům obcí a krajů.

Pro svůj rozbor jsem si zvolil zvláštní orgány, které dle mého názoru, plní důležité funkce. Řeč je zejména o zvláštních orgánech zřizovaných podle krizového zákona a podle vodního zákona. Myslím si, že zmíněné orgány jsou nejdůležitějšími zvláštními orgány obcí a krajů. Povodně, i přes veškerá nová opatření, nadále ohrožují obce i kraje a je jen otázkou času, kdy by se mohla opakovat situace, která nastala v červnu v roce 1997. Na druhou stranu, díky této nejrozsáhlejší katastrofě 20. století v našem státě, vláda přepracovala havarijní plány vydala nové zákony, včetně zákona o krizovém řízení, podle kterých se tyto zvláštní orgány dodnes řídí. Je-li řeč o nových zákonech, zabýval jsem se rovněž novelizací zákona č. 200/1990 Sb., který byl nahrazen zákonem č. 250/2016 Sb., zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Dotyčný nový zákon změnil, z hlediska zvláštních orgánů obcí, především to, že přestupkové komise je nyní možné zřídit jen v obcích III. typu (obce s rozšířenou působností). V této práci nejsou zahrnuty všechny zvláštní orgány obcí a krajů. Vynechal jsem např. komisi pro výběrové řízení o povolení výkonu rybářského práva¹¹⁹, protože s ohledem na ostatní jmenované zvláštní orgány, je tato komise nevýznamná.

---

¹¹⁹ Zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství)

Dále jsem záměrně opomněl radu obcí pro udržitelný rozvoj, jelikož dle současně platné a účinné právní úpravy ji není možné zřizovat.

Na závěr mohu konstatovat, že i když problematika mého téma závěrečné práce není se zřetelem k vydaným odborným literaturám příliš zajímavá, plní zvláštní orgány obcí i krajů podstatnou funkci. Tyto orgány operují ve veřejném zájmu na úrovni územní samosprávy, tudíž jsou principem subsidiarity nejbližší svým občanům a jelikož disponují určitými pravomocemi, mohou řešit (či dokonce předcházet) situace, kdy se jedná o bezpečnost občanů anebo ochranu dětí.

Resume

The task of this bachelor thesis is to describe the special organs of municipalities and regions. These special organs are mainly created by the delegated powers of territorial self-governing units.

They are established by the mayor of the municipality or the county governor who also leads them in most cases. They as well appoint and dismiss their members.

The special organs of municipalities and regions are content of special laws, that serve primarily to fulfill the public interest. The important special organs are those set up under the Crisis and Water Law.

Since the description of these organs is not the content of most professional literature, the main source of this bachelor thesis are the laws and comments of the case-law. In my opinion although there is no such an interest in the special organs of municipalities and regions, they are still important organs that have an irreplaceable place in the territorial self-government.

Použité prameny

Odborná literatura:

- ADAMEC, Vilém. *Ochrana před povodněmi a ochrana obyvatelstva*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2012. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-118-7.
- COGAN, Rudolf. *Zákon o krajích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-070-0.
- HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, ISBN 978-807-1792543
- HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-561-0.
- HORÁK, Rudolf. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-471-4.
- KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6.
- KOUDELKA, Zdeněk. *Obecní samospráva: zákon o obcích v komentovaném znění*. Brno: Ve spolupráci s nakl. Doplněk vydalo Občanské sdružení pro region, 2006. ISBN 80-7239-193-3.
- KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.
- KUČEROVÁ, Helena. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou*. Praha: Leges, 2017. Komentátor. ISBN 978-80-7502-211-0.
- PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9.
- PRŮCHA, Petr. *Průcha, P.: Správní právo, obecná část, (učebnice) 7. doplněné a aktualizované vydání*. 7. vydání. Brno: MU Brno - Doplněk Brno, 2007. ISBN 978-80-210-427.
- PUNČOCHÁŘ, Pavel. *Zákon o vodách č. 254/2001 Sb. v úplném znění k 23. lednu 2004 s rozšířeným komentářem*. 3. vyd. se změnami. Praha: Sondy, 2004. ISBN 80-86846-00-8.

- ŠPECIÁNOVÁ, Šárka. *Sociálně-právní ochrana dětí*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2007. ISBN 978-80-86991-27-6.
- VIČAR, Dušan a Radim VIČAR. *Vybrané aspekty práva bezpečnosti a obrany České republiky*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2013. ISBN 978-80-7454-279-4.

Právní předpisy:

- Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí
- Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., nařízení vlády k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)
- Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů
- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů
- Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů
- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a změně některých zákonů (vodní zákon)
- Zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností
- Vyhláška č. 388/2002 Sb., Vyhláška Ministerstva vnitra o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů s rozšířenou působností
- Zákon č. 20/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství)
- Zákon č. 500/2004 Sb., Zákon správní řád.

- Zákon č. 430/2010 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Internetové zdroje:

- Co přinese nová úprava přestupků | Právní prostor. *Právní prostor* [online]. 31. 01 .2017, [cit. 16. 03. 2019]. Dostupné z: https://www.pravniprostor.cz/clanky/spravni-pravo/co-prinese-nova-uprava-prestupku?fbclid=IwAR2Tv_GYC1XvF8dMC3qYOauuCLRuRyObeTCNLDOszsWQNqL-Fmrj-RFHaD0
- MPSV.CZ: *Legislativa a systém sociálně-právní ochrany*. [online]. 15. 1. 2003 [cit. 16.03.2019]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/14304>
- Strategie ochrany před povodněmi pro území Karlovarského kraje. *Document Moved* [online] 31.5.2018 [cit. 15.03.2019]. Dostupné z: http://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-zivotni-prostredi/Povodne_strategie.aspx

Ostatní zdroje:

- Časopis 112, číslo 6/2008
- Nález Ústavního soudu ze dne 31.10.2000, sp. zn. I. ÚS 324/99
- PRAŽÁK, J. *O pojmu a povaze samosprávy*. Výtisk přednášky ze 7. ledna 1897
- Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, č. 250/2016 Dz